

TIDEVARVET

TIDEVARVET

den 4 juli 1931 innehåller:

Nådatid.

Ledande artikel.

Striden om nattarbetet:

Kerstin Hesselgren deklarerar mot det Backlundsk angreppet.

Anna Westergaard för Open Doors talan.

Hagar Olsson

ställer upp saken:

Kvinnan måste vara revolutionär.

Och den sprängande punkten är sexuell frigörelse.

Upptäcktsresande.

Fogelstadförbundets midsommarmöte 1931.

Av Elin Wängner.

Sigfrid Hansson

avslutar sin framställning om Strejkbyrieri och strejkbyrtare med en mening till solidaritet. I nästa nummer komma synpunkter från andra sidor.

Arbetskampen i Norge.

Av Anne Halvorsen.

Vad har hänt?

FEM NORSKA FANGSTMÄN ha tagit sig för att hissa norsk flagg i Myggbukta på Grönland och i kongens namn förklara det ost-grönländska området ockuperat för Norges räkning. Genom denna bragd har den norsk-danska tvisten om Grönland, som varit aktuell i tio år, bragts därhän, att en slutgiltig lösning borde vara oundviklig. Danmark, som sedan 1916 — med ytterligare bekräftelse 1919 under fredskonferensen — praktiskt taget haft ensamrätt till Grönland, har hittills varit ockupationen lugnt i avvaktan på norska regeringens ståndpunktstagande. Regeringen föreläp trevsnam, men högeridningarna applåderade annektionen såsom Norges självklara rätt. Den yttersta — och tidsenliga — åtgärd som kan förenkomma i denna förbluffande gammalmodiga, om äventyrsböcker erinrande händelse är den internationella domstolens utslag, en åtgärd som efter allt att döma skulle vara välkommen åtminstone i Danmark.

I SPANIEN HA VALEN till konstituerande riksdag ägt rum. De republikanska kommunalvalen av april ha bekräftats såvälvid, att de monarkistiska riktningarna enligt hittills gjorda sammanräkningar blivit mycket svagt företrädda och de republikanska-socialistiska koalitionsmajoritet bekräftad. Den närmaste uppgiften efter valet blir alltså det republikanska statskicket vidare utformning i Spanien, en angelägenhet, som erbjuder ganska mycket av intresse.

PÅ EN TREDE av de händelsemättade europeiska stridsfronterna, Paven—Mussolinis front, har den senaste veckan medfört ett tillfälligt stillstånd med Mussolinis ursäkt till Paven. Samtidigt med ursäkten obehörig katolsk inblandning och Povens bekymrad betäcknas som dystert och hållning inför de stridiga framtidsprospektiva kan skådas.

Ueckvartalen

Nattarbetet och Genèvekonferensen

av Kerstin Hesselgren.

Nattarbetsfrågan spelade vid konferensen en större roll än man skulle ha väntat i betraktande av de synnerligen blygsamma ändringsförslag, som förelåg till behandling. Men den tycks ha samma egenskap som en gång Ibsens Nora att röra upp alla känslosträngar. Kampen mot dessa ändringsförslag tog sig uttryck och former, som väckte förvåning men också intresse. Här voro samlade 27 kvinnliga delegater från 17 olika länder — det mesta som någonsin förekommit — och av dessa voro 14 arbeterskor, som själva stodo eller stött i industriellt arbete. Det är dessa kvinnliga delegaters ställning till frågan, som är av intresse. Männs är i det stora hela antingen traditionsbunden eller uttryck för resp. regeringars beslut.

Om jag undantager de tre nordiska delegaterna och den spanska arbetsgivardelegaten (kvinnlig) röstade alla kvinnor mot en ändring av nattarbetsbestämmelserna och man kan godt säga, att alla arbetskedelegerade kläpmed med alla krafter och glödande övertygelse mot, att en enda bostav skulle få rubbas på denna konvention.

Vad som förelagits var för det första en definition på vilka kvin-

nor, som kommo under lagen — det engelska förslaget. Enligt konventionens ordalydelse komma nämligen alla kvinnor oavsett ålder under lagens bestämmelser, såvitt de ha med industriellt arbete eller transport- och byggnadsarbete eller någon dem tillhörande avdelning att göra. Eng-land begärde nu en definition, som skulle direkt utesluta kvinnliga arbetsledare och ingenjörer från nattarbetsförbudet. Motståndet mot detta förslag, som var mycket starkt, gällde ej förslagens andemening, utan kravet på en ändring i texten, som enligt juridiska bestämmelser måste medföra en ny konvention. Men i diskussionens hetta föllides yttranden, som kunde få en' att tro, att man med detta förslag även skulle vilja beröva kvinnorna ett heligt privilegium — det vore ju bevisat att nattarbete vore särskilt skadligt för kvinnor och då gällde detta alla, oavsett deras ställning på arbetsplat-ten. —

Den egentliga och principiella striden rörde sig emellertid om den andra punkten, d. v. s. det belgiska förslaget att under vissa förhållanden kunna få förlänga arbetstiden mellan kl. 6 f. m. och 11 e. m. i stället för mellan kl. 5 f. m. och 10 e. m. Det svenska förslaget att också ge

ELIZABETH ABBOTT.

ordförande i Englands Open Door, be-sökte under midsomrardagarna Med-borgarskolan vid Fogelstad, där hon del-tog i Fogelstadförbundets diskussion om särslagstiftning eller icke särslagstiftning

för kvinnorna på arbetsmarknaden. Mrs. Abbott återkommer senare i år till Sve-rige för att deltaga i Open Doors inter-nationella konferens i Stockholm, den 17—21 augusti.

rätt till en timmes förskjutning i var-dera riktningen, för att möjliggöra förberedande och avslutande arbete för enstaka arbetare och för att vid (Forts. å sid. 3).

Upptäcktsresande.

Fogelstadförbundets årsmöten kännetecknas bland annat av ett visst suveränt oberoende av midsommarvredet och en stark känslig-het för inflytelserna från den andliga värlecken. Det är skiftningarna i denna värleek som framför allt an-nat skilja dem från varann.

I sitt föredrag på mötets första kväll om »Vår generations politiska handlings», präglade fröken Tamm den satsen att endast radikalismen kan skydda det bestående. Med denna Fogelstadsparadox satte hon motto på mötet. Innet hotar det bestående, det vill säga, de mitt i före-änderligheten eviga värdena, så mycket som ett krampaktigt fasthå-ltande av urvuxna former. Ju längre reaktionen kan fördröja den nödvän-diga omspjning av de gamla sam-hällsformerna, dess vanskligare när det skall ske.

Vad är det bestående? Vad är det oumbärliga?

Mycket av vad vi en gång trodde vara självfall ha vi fått umbära och mycket övintat ha vi fått acceptera. Men vad är det som vi mitt i all den-na föränderlighet måste rädda, om mänsklighetens tillvaro över huvud skall vara behövlig och lösnad? Vad är det egentliga människovär-det?

Svaret kom att ges av de olika föredragshäftarna i olika samman-hang och olika formulering. Rektor Hermelin ställde mest direkt problemet. »Men alla kommo slutli-gen fram till att det oumbärliga är (Forts. å sid. 4).

Villaspekulanter

Vid köp av villa i Appeltiken, Ålsten, Nockeby, Smedsälåten eller annat sam-hälle, vänd Edner med förtroende till oss. BALDERS FASTIGHETSBYRÅ Högländstorget 10. Ålsten. Telefon: Ålsten 10 00 & 11 00

Den upproriska kvinnan.

Av HAGAR OLSSON.

I. Den manliga hegemonien i vår kultur har varit så länge, att det sannerligen inte är förvånande att slavsinnat har utbildats hos kvin-nan. Detta slavsinn är kvinnofri-görelsens farligaste fiende. De som målmedvetet går in för kvinnans ekonomiska, andliga och sexuella frigörelse, för kvinnans utveckling till självbestämmande medborgare och självständig personlighet, är forfar-nadligt försvinnande fåtal, medan de osjälvständiga hönsen utgör den kompakta döda majoriteten — åt-minstone i borgerliga kretsar. En arbetarkvinnas är tack vare sin klass-inställning revolutionär, och redan därigenom en kvinnoensakens medvetna eller omedvetna förkämpe. Ty kvinnoensaken är till sin natur revolutionär. Den måste vara det, emedan den främsta betingelsen för dess framgång är en ändring av det nu-värande samhällssystemet. I det av-seendet går arbetarrörelsen och kvinno-rörelsen hand i hand — oberoende av klassindelningen. En kvinna som inte är upprorisk, är inte en kvinna — endast ett manligt bihang. I kampen för kvinnans sociala frigörelse är hon fullkomligt världslig, en förnekare av sitt eget kön och sitt eget människovärde — hon må sedan tillhöra aldrig så många kvinnoorganisationer. Felet med kvinnoensaksrörelsen, så-dan den gestaltat sig i de flesta län-dar, är att den inte förstår sin egen

revolutionära natur. Den utgår ifrån att kvinnofrigörelsen kan äga rum inom det existerande samhällsyste-mets ram. Den tror sig klokare än de första revolutionära sufrageetterna och märker inte att den, på samma gång den övervunnit ungdoms-förvillelserna, också förlorat sitt mål ur sikte och räkat in i dödväntan. Med sammanbitna tänder har kvinnoensakens kämpat för kvinnornas po-litiska rösträtt. Följden har varit, att de existerande manliga politiska partierna kunnat fördubbla sitt med-lemantal. Kvinnorna har automa-tiskt följt männen. Det politiska maskineriet behålls av män, kvinno-rna har fått rätt att stöja det existerande systemet. Den rätten är inte mycket att hurra för. Kvinnoensaken har också arbetat för kvinnornas rätt till förvärsarbete. Följden har bl. a. varit att unga flick-or översvämman kontoren, där de arbetar för minimalöner utan möjlig-het till avancemang. Den manliga industri- och affärsvärlden har fått en kontingent friska krafter att ut-nyttja. Det är allt. Varje kvinnlig spåragnskonduktör, varje kvinnlig stationsinspektör, för att inte tala om en kvinnlig professor eller advokat, har hälsats med jubel av kvinnoensak-rörelsens ledare. Men vad har man vunnit därmed? Dessa kvinnliga spåragnskonduktörer, stationsins-pektörer, professorer och advokater inordnade sig i det existerande sam-hället — d. v. s. underordnade sig

det manliga herraväldet. Och så var allting gott och väl. Kvinnorna fungerade ganska passabelt som män. De kunde tolereras. Att de också i samhället skulle fungera som kvinnor, det drömde ingen om, allra minst kvinnoensaks förkämpar. Med andra ord, kvinnans högsta ambi-tion var ett tolereras inom ram-en av ett manligt samhällssystem. Ett bättre bevis kan man inte fin-na för hur inrotat slavsinnat är hos kvinnan. Den revolutionära inställ-ningen, den enda naturliga för kvin-nan liksom för alla undertryckta, har saknats inom kvinnorrörelsen.

Desto mera glädjande är det att se, att en sådan inställning på sista tiden börjat göra sig gällande, åt-minstone inom vissa kretsar. Sedan grövarbetet uttröfs har kvinnlig in-telligens dragits till saken och tagit hand om problemets kärna. Kvinno-rörelsen håller på att genomgå samma utveckling som arbetarrörelsen redan genomgått — från att ha varit utopisk börjar den bli veten-skaplig. Den för-marxistiska so-cialismen var lika svävande som kvinnoensaken hittills varit. Den trodde på en förbättring av arbetarnas ställning inom det existerande sam-hället. I och med framförandet av klasskampen som samlande paroll blev socialismen revolutionär — och därmed effektiv. Kvinnoensaken har nu nått samma stadium. Den här-nått fram till pedelns kärna — köns-kampen. (Forts. å sid. 6).

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMITTE:
Elin Wägener,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorie Hermelin.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.

ANSVARIG UTOIVARE:
Ada Nilsson.

Utömmen varje helgfri lördag.
Svampplan 1—3, 2 fr., Stockholm
Tel. N. 48 42, 182 41.

LÄKARE

Dr. Andrea Andreen-Svobberg

bostret från 27 till
början av August.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herklussplan 14 (d. d. L. 2 Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM
Specialitet: Familje- och arvsrätt,
Boutreningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förtäringar.

TANDLÄKARE

TANDLÄKARE
THURE PERSSON
Beinnekyskagatan 136
Tel. S. 180 05.
Mottagn. 9—11 f. m. och 5—8 e. m.

Eldbegängelsen

vinner med varje dag utvärderad i all vidare kräver
som den ännu försvann till förtäringens av de
sitt berättigt behövs efter en tid från 228.
varje år kl. 10—4. Lördag och helgdagarna
av lördag och söndag kl. 10—4.

Svenska Eldbegängelsföreningen
(S. F. F.) Sveriges eldbegängelsförbund
Föreningsväg 25, 2 f. m. (1946)

vid berättigt behövs efter en tid från 228.
varje år kl. 10—4. Lördag och helgdagarna
av lördag och söndag kl. 10—4.

Ärenden i föreningens ämnen, nämnd
Här alla eldbegängelsföreningar. Självfriska.
Kr. 1:30 per helst.

Anlita vid dödsfall
A.-B. BEGRAVNING- &
STERHUSBYRÅN
v. dr. Erik Hagström. Appliken.
Alla för begravnings- och boudoirningar.
Sv. Eldbegängelsföreningens ombud.
Ring vid dödsfall till upp S. 27 22
(eller affärs Appliken 614)
Här alla föregående kontor o. utställn.
BORGAREGATAN 6.

Frälsningsarméns
Alkoholihem

Kurön
(Anjutaer statsbidrag)

Två timmar dagligen från Södra
Förenings- och övriga handlingar skickas från
Södra Förenings- och övriga handlingar skickas från
Södra Förenings- och övriga handlingar skickas från

Trygghet

när Ni genom

Folket

och

Samarbete

Kooperativens

försäkringsanstalter

Den 4 juli 1931.

Nådatid.

Kriget 1914—18 höll på längre än
det egentligen kunde, utöver en
punkt där krig bruka stå, nämligen
den punkt då de moraliska och ekono-
miska tillgångarna äro slut. Fol-
kens kraft att utihård uppehålls
konst genom insprutningar av
loggar. Möjligheterna rent finan-
siellt skapades genom att det fanns
ett land, Förenta staterna, som be-
fanns villigt att finansiera den ena
parten. I motsvarande situation lä-
des Tyskland upp pengar av sina
underåttars som sedan svekos och
ruinerades. När långvarna i Ameri-
ka började frukta för sina lån dro-
vo de upp en kampanj för Amerikas
inträde i kriget, vilket understödd av
den tyska krigsledningen som sänke
de Lusitania. Sedan därigenom Väst-
maktens seger blivit komplett, be-
ställo kostnaderna för kriget samt
för återupbyggnaden av det största
Nordfrankrike. Freden slöts med
fastställande av denna princip, men
hur stor Tysklands skuld var och
över hur lång tid betalningarna skul-
le sträcka sig, det sattes på fram-
tiden.

Den härdat Västmakterna visa-
de Tyskland fingro de själva känning
av vid uppgörelsen med Förenta
staterna, som affärsmissigt kräve
räntor och amortering av sina lån.
För Västmakterna liksom för Tysk-
land gällde att, genom prisernas fall
från dryden under kriget, deras
skuldbörda betydligt ökade.
Då de europeiska maktägande hål-
lit på fyra år efter fredsslutet med ett
skandalöst grål om skadeståndbe-
talningar, markerat av uppträden
vid konferenser och upplösta kon-
ferenser, och kulminerande i Frank-
rikes försök att skaffa sig betalt ge-
nom ockupationen av Ruhr och upp-
trädandet av en tullgräns in till det
frå Tyskland, trädde Amerika emel-

lan, alldeles som för ett par veckor
sen. Maa enades på konferensen i
London 1924 om Dawesplanen, och
den arbetade i fem år. Den efter-
träddes av Youngplanen, som modi-
ficerade densamma, men i alla fall
lade en väldig skuldbörda på Tysk-
land för generationer framåt. Tysk-
land betalade huvudsakligen med
pengar det lånade från Amerika och
dessa pengar gingo sen på Väst-
maktarna tillbaka till Amerika, men
Amerika köpte på det viset mer och
mer in sig i Tyskland. Det blev en
stor aktieägare där.

Folk med föruft och fantasi ha
länge vetat att det inte kunde gå i
längden att låta Tyskland ensam
betala kriget, emedan det är både
psykologiskt och ekonomiskt van-
synligt. Men de hade ingenting att
säga och nådde icke de stora mas-
sorna bakom de maktägande. Där-
för har situationen fått utveckla sig
fram till början på juni 1931, då
den ekonomiska stockningen, ar-
beidslösheten och de hårda taxeringa-
rna bragte tyska folkets massor in
över luengergränsen och därmed
fram till randen av revolution och
diktatur, man visste icke säkert om
reaktioner eller bolsjevik.

Då ryktades att presidenten Hoover
satt sig i gång, äntligen, äntli-
gen för att rädda situationen. In-
nan man visste vad som skulle ske,
hoppades man att han skulle tala om
någon avskrivning av de amerikanska
fordringarna med vilkor att även
Tyskland befriades från förplik-
telsen att ensam betala kriget. Men
när budskapet kom, gällde det
ingenting alls i krigsskuldfrågans
princip utan blott ett ansänd på ett
år i samtliga skuldbetalningar, de
allierades till Amerika, Tysklands
tid de allierade.

Men av folk som levat i en mar-
dröm av fruktan för krig och revolu-
tion har detta uppskok från juli
1931 till juli 1932 mottagits med
tacksamhet. Endast Frankrike kunde
icke ovillkorligt acceptera förslaget,
av fruktan att det skulle betyda
att Youngplanen icke är ställd och
oförklarliga ordet i skadestånd-
frågan och det vill man ännu tror
Därför vill franska regeringen att
Tyskland skall betala den del av
skadeståndet som betecknats som
ovillkorlig, men lovar att Tyskland
utan att väkta sina mark skall få den
tillbaka såsom lån. Frankrike står
på detta vis ensamt med sin lilla en-
tente och ser hur Amerika och Eng-
land samarbetar i dagens politiska
handling i nära kontakt med Tysk-
land. Nyligen hände den beteck-
nande episoden, att när Frankrike
ville begagna sig av Österrikes akuta
finansiella svårigheter för att tvinga
det att löva avstå från tullunion med
Tyskland, så ingrep Bank of Eng-
land med det lån som räddade Öster-
rike från bankrut och gav detta lån
utan politiska villkor.

Frankrike står nu i den underliga
ställningen att ha en militär överläg-
senhet, som det icke kan eller vågar
bruka av rädsla för överskuldiga
töjler och i skräck för grannens
hemliga och fantastiska krigsmedel,
för vilka man ryser.

Emellertid är det nog endast en
gradskällnad i franska regeringens
hållning och de andra regeringarnas.
Ingen av dem som nu sitta vid makten
lära ha kraft och möjligheter att
göra den stora omläggning av den
ekonomiska politiken och rustnings-

politiken som vore nödvändig, om
inte vi efter en tids avspänning sko-
lar råka i kriser igen. Det som skett
nu genom Hoover är ingenting an-
nat än det som skett flera gånger
under efterkrigstiden: då den nu-
varande maktpolitiken hotat att mynna
ut i krig eller revolution, har man
backat ett tag och kommit till en
överenskommen som avvärjt faran
för stunden. Men samtidigt har man
fortsatt med den gamla rustnings-
och maktpolitiken igen.

En verklig omläggning av efter-
krigspolitiken kan endast ske efter
ett systemskifte. Om ett sådant kan
åvägabragas på det demokratiska
viset, medelst allmänna val, det åter-
står att se.

Arbeidskampen i Norge.

Hvorledes var stillingen i Norge,
för kampen begynde i vår? Arbeid-
erne var god rustet, de hadde en
streiksekasse så godt som urørt i 5
år, og kontingenten til denne inn-
kreves ju altid, så fondet var av en
betrækkelig størrelse.

Men også arbeidsiverne stod
godt rustet, de har også sine freds-
og kampplaner, og de hadde konjunk-
turene med sig og vel også optime-
nen i sin almindelighet. Det syntes
å være en livsbetegnelse for bedriftene
å få sine produktionsomkostninger
d. v. s. lønningene ned, når
mange av dem allerede var stanset,
og flere gikk med innskåret arbeidstid
og ulønnsom produksjon, og der-
til den store arbeidsledighet.

Men selve naturen skulde stå på
arbeidernes side, det er lettere å
holde ut en sådan krise, når det går
mot sommer, enn når vinteren står
for døren. Derfor er vårårstifene
alltid vanskelige å ordne enn høst-
tariffene, og kampen vil gjerne bli
langvarig.

Desuten er arbeidstivsten denne
gang en lockoutkamp for lønnsned-
slag, og den avler mere bitterhet enn
en streik der går ut på lønnsoplegg.

Hvor mange man kriter omfatter
er ikke så godt å si, på avysene angir
høist forskjellige tall fra 60 — 80
tusener. Det er ju ikke bare dem hvis
tariffer er utpönnede, det her gjelder,
nei, sympatiløkkosten — eller streik-
ten utvider sig også til dem, hvis
tariffer ennå står ved makt. Presset
av dette kamppiddel utnyttres av
begge parter.

Som nevnt i forrige artikkel blev
riksmøglingsmannens forslag forkastet
av begge den 11te juni, men hen-
stillingen om å opta parsforhand-
ling blev etterkommet. Med sterk

politiken som vore nödvändig, om
inte vi efter en tids avspänning sko-
lar råka i kriser igen. Det som skett
nu genom Hoover är ingenting an-
nat än det som skett flera gånger
under efterkrigstiden: då den nu-
varande maktpolitiken hotat att mynna
ut i krig eller revolution, har man
backat ett tag och kommit till en
överenskommen som avvärjt faran
för stunden. Men samtidigt har man
fortsatt med den gamla rustnings-
och maktpolitiken igen.

En verklig omläggning av efter-
krigspolitiken kan endast ske efter
ett systemskifte. Om ett sådant kan
åvägabragas på det demokratiska
viset, medelst allmänna val, det åter-
står att se.

Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad

Erinras om höstkursen den
8—30 september.

För sommarmarkusen

alla platser upptagna.

Begär prospekt och vidare
upplysningar hos

Rektor Honorie Hermelin
Fogelstad, Julita.

Aderbräcksrundpor
NAGGORDLAR
BRÄCKBAND
DARNVÅG
KALJES och skyfog

KIFA
KUNGL. HÖVLEVERANTÖR

67
Näringslivet
"Sindripping, Kifa"

31 Regeringsgatan 31

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 Tel. 564. 7000
FOLKUNGAGATAN 65 — — 73 37
GÖTGATAN 52 — — 333 09

Parfyer • Crèmes • Pudor

Aven i lös vikt

Sakunnliga råd

Parfumerie RIETZ

Mäster Samuelsgatan 7
(Höll 010204020)

Open Door International i Genève

av ANNA WESTERGAARD.

Som det vil være Tidevarvets Læsere bekendt, har »Open Door International» (O. D. I.) optaget et Arbejde for at faa Revisionen af Washingtonkonventionen om Forbud mod Kvinders Nattarbejde udsat til Arbejdskonferencen i Genève i 1932. O. D. I. sendte derfor i Juni Maaned i Aar en Delegation til Genève, hvilken Delegation bestod af Presidenten, Chrystal Mac Millan, og Repræsentanter for en Række af de Lande, der er organiserede under O. D. I.

dagt bøjede sig for Folk, der ved alting. Men naar de Delegerede virkelig troede, at de vidste alt, var det dog mærkeligt, at de kunde være saa bange for at høre, hvad vi kunde have at fortælle, at de virkelig — efter en Diskussion paa ca. 1½ time — maatte vælge at afvise vort Ønske om at lægge Beslag paa eet Kvarter af deres Tid.

Retfærdigheden byder mig dog fortælle, at en dansk kvindelig Repræsentant (Ragna Schön) foreslog, at Deputationen skulde modtages, og

Delegationens Medlemmer søgte under Opholdet i Genève ved personlige Henvendelser til de enkelte Repræsentanter paa Arbejdskonferencen at forklare disse de Grunde, der burde bevirkede Udsættelse af Revisionen, og de opholdt sig derfor daglig i »Batiment Electoral», hvor Arbejdskonferencen holdt sine Møder, forhandlende med de Delegerede, og saa for at faa disse til at stille Forslag om Udsættelsen.

Samtidigt med, at dette Arbejde udførtes, affattede Delegationen en skriftlig Henvendelse til Konferencen, hvori den gjorde Rede for O. D. I.'s Synspunkter og motiverede Ønsket om Forhandlingsernes Udsættelse, og O. D. I. sendte tillige Anmodning til Konferencen om en Representation for O. D. I. maatte faa Foretræde for at udvikle de Synspunkter, som bevirkede Ønsket om Sagens Udsættelse.

For en Skandinav var det en virkelig Oplevelse at se den Maade, paa hvilken man modtog denne sidste Henvendelse — for øvrigt en ikke altfor behagelig Oplevelse. De høje Delegerede i Konferencen syntes at optage det som en Slags kvalificeret Krænkelser af deres Værdighed, at en international Kvindeorganisation kunde fremsætte Ønsket om at tale til dem. Den Diskussion, som i Komitéen fandt Sted om Spørgsmaalet, og under hvilken Talerne gik Udtryk for, at de selv vidste alt om denne Sag, hvorfor det var ganske uundvindeligt at drøfte den med O. D. I., var virkelig interessant. Vel, — man maa naturligvis i An-

at enkelte skandinaviske Delegerede stemte derfor, fra Sverige Frøken Karin Nilsson. Men efter denne Oplevelse føler man Trang til at haabe, at højere Magter vil »beskytte» en Forsamling, der ved saa meget. Og os andre for Resultaterne af dens Virksomhed —

Selv holdt »Open Door International» da et Par Dage senere et vel besøgt offentligt Møde i Genève, hvor flere Taler gjorde Rede for Spørgsmaalet — og hvor for øvrigt et betydeligt Antal af Deltagerne i Arbejds-Konferencen var kommen til Stede.

Gennem en blot flygtig Berøring med Metoderne i Genève faar man uanægteligt Indtryk, at der skal meget til, for at et Resultat skal kunne opnaas over for Den internationale Arbejdsorganisation i Genève. En saa rasende Modstand mod blot at høre andre end dem, der tilhører den ene saliggørende Tro, Trøen paa organisationens absolutte Visdom, er forbavsende — og foruroligende. For hvad er det for revolutionære Tanker, »Open Doors» vil gøre gældende? Ja, vi gør opmærksom paa, hele denne Sag aldrig var værd Genstand for en andensteds Udsøgelse — en Undersøgelse af, hvad Forbuddet betyder for Kvinderne, for deres Erhvervsmuligheder, for deres hele økonomiske Standard i Samfundet, — og at det ikke er en Smule for fædligt, at en saadan Undersøgelse foretages, men ved denne Lejlighed, da Konventionen om Forbuddet revideres. Store dele af de industriarbejdende Kvin-

der er imod dette ensidige Forbud og frygter dets Virkninger. Disse Anskuelser har man imidlertid ikke ønsket at lade komme til Orde i Genève. De paagældende kvindelige Repræsentanter har man ladet blive hjemme. Og andre har man sendt. Folk med »den rette Tro». Men det er et Faktum, at det er mere end en Tro mellem de industriarbejdende — og andre Kvinder — i denne Sag, og man besjæfer ikke den ene ved at nægte at høre dens Ordførere.

Dette er kun et Tegn paa Frygt eller det, som værre er.

Ved en Udsættelse af Sagens Behandling til næste Aars Konferencen vilde man faa Mulighed for at anstille en nogenlunde forsvarlig Undersøgelse af dette Spørgsmaal, der er et af saa stor Betydning for Kvinderne — en Undersøgelse, der ellers altid anstilles i Spørgsmaal af tilsvarende Vigtighed.

Da Konventionen i sin Tid blev opstillet, samlede man uden foregående forsvarlig Undersøgelse de mere eller mindre tilfældige Forbud, der da eksisterede, sammen, og lavede en Konvention ud af det. Og paa dette Grundlag »arbejdede» man trøstigt videre, uden Hensyn iøvrigt til Kvindernes samfundsmæssigt ændrede Stilling, til deres Stemmeret, til Organisationernes voksende Styrke, til hele den Udvikling, der her er foregaaet efter 1909 — og fremdeles uden at ville høre Tale om en rationel og fornuftig Undersøgelse af Virkningerne af, hvad man foretager sig.

Man maa spørge: Hvad er det for Kræfter, der faar en Forsamling som Konferencen til at bære sig ad paa denne Maade?

Eller er det maaske alles ikke Kræfter, men blot Uvidenhed, Fordomsfuldhed — og Svaghed? Vel, hvad det nu er, saa er det klart, at hele Atmosfæren i Genève er særdeles farlig for Kvinderne — og at en Institution som »The Open Door International» er et aldeles nødvendigt Værge for Kvinderne mod denne Fare, der truer dem, internationalt og bagetter inden for de enkelte Nationer.

Der hersker i vide Kredse Tillid til »Den Internationale Arbejdsorganisationens» Virksomhed. Og den Tillid er sikkert berettiget i al Almindelighed.

Men skal Tilliden næres og bevares indenfor den ene Halvdel af Nationernes Borgere, Kvinderne, saa vil det være nødvendigt, at Arbejdsorganisationen for Kvindernes Vedkommende snarest reviderer sit Program og frigør sig for Trykket af de Fordomme, der nu bevirkers, at der paa dette Omraade føres en fuldkommen forfejlt Politik — en Politik, man saa smukt kalder for Beskyttelse, men som i Virkeligheden er en for Kvinderne som Erhververer øverordentlig skadelig Forbuds- og Tvangspolitik.

Nattarbejdet og Genèvekonferensen.

(Forts. fr. sid. 1).

skiftarbejde få muligheder till længe middagspaus, hade aldrig ens slæppts fram. Det ströks redan i den förberedande behandlingen såsom alltför farligt och revolutionerande. Dnyingarna av den striden fick vi ju i våras del af genom de belänkade Blandskudska artiklarna, i vilka den svenska regeringen och dess delegerat stämpelades som arbetarfientliga och baksträvande.

Med förslaget att ett andra skift skulle få hålla på till kl. 11 på kvällen, förutsatt, att det första började kl. 6 i stället för kl. 5 f. m. — hade man kommit in på själva nattarbetsförbundets kärna, nämligen frågan om vad som skall räknas som natt, och om nattarbetets behövlighet och större eller mindre skadlighet — tyvärr sett endast i samband med kvinnliga arbetare.

Det oerhört energiska moståndet från samtliga arbeterskor och de flesta kvinnliga delegaterna förefaller att vara aldeles utan proportioner, när man tänker på, vad som i verkligheten begärdes, nämligen en möjlighet till ett undantag, som skulle kunna beviljas i enstaka fall för enstaka fabriker efter arbetarnas eget medgivande och myndighetens förordning. Men det får sin förklaring av motviljan, för att icke säga rådslan, för skiftarbete med dess svårigheter för familjelivet. Varje ändring som underlättar ordnandet av skiftarbete blir därför något, som anses vara av ondo. Man framhåller att skiftarbete, som i sig själv är tröttsamare än vanligt arbete, genom rationaliseringen och därmed följande större arbetets hast, har blivit ännu mera pressande och därför mera motståndande. Måste skiftarbete ordnas, vilket erkännes vara i vissa fall nödvändigt, så borde vägen i stället vara att förkorta arbetstiden pr skift.

Varje bestämmelse som lägger svårigheter i vägen för ordnandet av skiftarbete anses sålunda vara en hjälp att nå detta mål och får därför under inga förhållanden undanröjas. — Naturligtvis undvåroströks också mycket starkt kvinnornas dubbla arbetsbörda, som gjorde en senare hemkomst mera pressande för dem — här hjälpte ingen argument om lättare kommunikationsmöjligheter på kvällarna än på morgnarna eller att den, som hade kvällsskift ej behövor börja så tidigt på följande morgon och kunde spara hemarbetet till dem — det besvarades med, att olika familjemedlemmar kanske gingo i olika skift och då vore den gitta arbeterskan i alla fall tvungen att vara uppe före dem o. s. v., o. s. v. Naturligtvis deklarerades även en hel del icke minst frammanlig håll, men man fick också ett starkt

Kom ihåg

att förnya prenumerationen på

Tidevarvet

vid halvårsskiftet

Bekvämast och billigast sker den genom att insända avgiften

Kr. 3:—

— från den 1 juli till årets slut — på postgiroblankett, som finnes på varje postkontor.

Tidevarvets gironummer är 1544.

Prenumeration kan även ske på posten eller pr telefon 18243 och Norr 4842

TIDEVARVETS EXPEDITION

Slussplan 1—3, STOCKHOLM

intyck av, att bakom motståndet låg personliga upplevelser och takttagelser.

Från en del håll erkändes visserligen, att det kunde finnas grupper av arbeterskor för vilka ett smidigare användande av lagens bestämmelser skulle betyda en direkt hjälp, men deras eventuella krav avvisades alltid med att det vore de fås skyldighet att vika för de många rätt och att man borde söka andra vägar att hjälpa dem tillfråta. Det tycktes vara en allmän känsla inom arbetargruppen, att man ej fäste så stort vikt vid enstaka fall av lagbrott — ja, det hänvisades t. o. m. direkt därtill som en utväg ur svårigheterna — men att man däremot ansåg varje försök att söka lösa dylika svårigheter genom en revision av konventionen såsom omtvoterad och i hög grad farlig för det internationella samarbetet. Man var visserligen ej principiellt mot rätten till revision, men denna rätt borde tagas i bruk allenast för en skärpning av en redan befintlig konvention och ej för vad man ansåg vara en uppjukning.

Det är ju tillämpligt klart hur utgången skulle bli med en dylik inställning till frågan, en inställning som

V I S T Å T I L L T J Ä N S T

En trött husmor
stärker och lindrar
Järmsmedicinen **IDOZAN**
Tidigare: Idozan. Tillsatser: 10 i 100 gram.

BLOMSTERHANDEL

Blomsterhandeln
7 RUMBERGSGATAN 7
Telefon 106 43.

Innehavare: ANNA NILSSON
Elev av Gunnar Sjöberg, Högskoleingenjör.

REKOMMENDERAS

BORDSVAITTEN

Drink

Ramlösa

Vårt lands enda naturligt alkaliska vatten

Lucks Reklamhoffe

MASKINMÄRKNING

Har Ni märkt?

Maskinmärkning, hållsam, plösnings-, knäpphål, stoppnings och fällning av duktyger utföres väl.

Ellin Madons Märkningsställe.
H. K. J. Enströms Maskinverkstad,
14 Harknäs, inv. Rensåskorg. Tel. N. 11905.

PARFYM

Parfymmagasin S. Gustafson
BIRGERJÄRSGATAN 26.
STORT OCH VALSORTERAT LAGER.
Tidvarvet lämnar rekomm. löst och
Tel. Norr 127 18.

SKOMAKERI

Gå ej över ån

utan ring till en förskicklig Skoappara-tionsverkstad, så hämta vi och hemlämnar.

A. B. KEMBEL
Nybrogatan 81. O. 87 50.

SLIPERI

KNUT SUNDSTRÖMS SLIPERI
ODENGATAN 36. Tel.: Norr 22062
Utför all slags slipning.
Förtäring emottages. Reparationer av
Lås och nycklar m. m.
Arbetet utföres noggrant o. till billiga priser.

TAPETSERARE

Omstoppning av möbler
och madrasser, mattläggning
utföres väl och billigt.
Officer i Förelagsstämman
H. R. JOHNSON, Döbelbergsgatan 21
Telefon 31 05

URMAKARE OCH OPTIKER

UR- & OPTISK AFFÄR
14 ERSTAGATAN 14
Officer i Förelagsstämman
H. ANDERSON
Valsortert lager.
Noggrant exper. av glasögon.
Reparationer Sö. 173 50.

dessutom delades av ej så få regeringsdelegerade. Visserligen segrede förslaget i utskottet och även i första omröstningen i konferensen, men föll i slutomröstningen, där det fördrades kvalificerad majoritet.

Ar detta resultat av godo eller av ondo? Det är inte gott att nu säga! Personligen anser jag det vara skada, att man ej fick tillfälle att pröva ett revisionsförslaget, som är en gammal iverklig procedur och som säkerligen måste komma till användning i andra och kanske mycket svåraktiga frågor.

För nattarbetsförhållandena Sverige har frågas lördagen ingett direkt intresse, då hela strömen gånge en konvention, som vi ej ha antagit (vi ha endast Bern-konventionen) och som väl nu knappast kan komma ifråga att antaga. Washington-konventionen, som det här gäller, har nämligen genom behandlingen i Genève visat sig omfatta många flera kvinnyrken och kvinnoarbete än dess företrädare hos oss velat medge. Jag kan därför knappast tänka mig, att motståndet mot ett dylikt utsträckande av våra nuvarande nattarbetsbestämmelser skulle godtagas för än andra svårigheter undanröjs.

Allt man å andra sidan nu skulle släppa denna omstridda fråga ur sikte anser jag otänkbart. Vägen torde gå fram över förkortad arbetstid för skiftarbete, t. ex. 7 timmar, som med hjälp av rationaliseringsåtgärder borde vara ekonomiskt möjligt, samt genom utsträckning av nattarbetsförbudet till att omfatta även män. Norge har därvid redan visat vägen. Vi ha också i vår reviderade arbetsarkivlag fått in en bestämmelse som påbjuder, att nattarbete oavsett kön skall så vitt möjligt undvikas. En motion i den riktningen, d. v. s. en begäran om en internationell undersökning om den allmänna opinionen angående nattarbete och möjligheterna att begränsa detsamma, som på Kjelsberg och jag försökte få fram, kunde visserligen ej nu tagas upp, men torde böra föras fram igen.

Här måndas också Open Doors strömmade med arbetarvärldens och jag tror, att ett starkare accentueran-

Bakom hotelldrömmen.

Vicki Baums nya bok »Mäniskor på hotell» är en intressant och väl-skriven skildring av ett förbrist ströskivshotell med dess jättemånga gästgävar. I dess hall gör man bekantskap med de mest skiftande öden. Där sitter alltid doktor Otherslag med sitt sönderkastade ansikte »Suvener från Flandern» — där går den eleganta baron von Gaigern till nya äventyr, där sveper dansösen Grusnicka förbi som en fläkt, direktör Preysing vankar orolig och nervös, den långa, vackra, blonda Flämman pudrar sin nästip över stenogrammen, och så först och sist den dödsdoende bokhållaren Kringelein, som inte botas för sin sjukdom men i stället får uppleva sitt livs äventyr, sin lyckas kröning. Alla deras steg dämpas i de mjuka mattorna, och det är som deras fötter slår på märken i den mjuka luddan. Där gå linjer fram och tillbaka precis som i en hand. Livslinjer, kärlekslinjer, ödeslinjer, dödslinjer, lyckelin-

de av denna väg skulle mycket bidra att bryta udden av den starka misstro mot Open Door, som otvivelaktigt nu gör sig gällande inom arbetarvärlden och som hindrar den att se hur mycket den i själva verket har gemensamt med Open Door.

Kerstin Hesselgren.

der, alla korsar varandra i ett enda virvarr, men intet blir bestående, allt rusar blott vidare, och som en stor vält rullar livet tungt fram över hallmattan och upplåtar alla utan.

Är det icke ibland tal om hets, häkt, nervositet eller andra likalydande ord när Vicki Baum skapar något sålänst fascinerande. Bakom allt märker man luftens envisa daktling, förnimmer hur svängdörrens snurrar och snurrar, hur allt dansar i väg som en jättekarusell, där den som inte kan hålla takten blir nertrampad eller utslungad. Hennes personteckningar böra till de finast tänkbara. Man hittar som i ett stort kaleidoskop då den en biten då och då knuffar till de andra så att helt underliga figurer uppstår. Den unga frigjord flickan är alltid ett lockbete för en författare, men något så utomordentligt som hennes Flämman får man verkligen leta efter. Och kärleksscenen mellan den unge Gaigern och den äldre Grusnicka har vuxit ut till en psykologisk studie av ej vanlig mått.

Tyvärr har annälaren ej haft tillgång till den tyska upplagan, men på sina håll kan inte föreliggande annal än rätta felöversättningar, särskilt i fråga om en del faktorer. Detta betyder dock mindre när förläggarens intentioner och distinkta upplåtning av sitt ämne så klart och levande lyser igenom på varje sida i boken.

J. F.

Vicki Baum: Mäniskor på hotell. Bonniers. 5:75.

UPPTÄCKTSRESANDE.

(Forts. fr. sid. 1).

människans oöverbärliga vilja vidare, hennes förmåga att sätta sig nya mål och föräta kulturen framåt: doktor Ada Nilsson, då hon talade om *Asiesens problem*, förtärrinnan Hagar Otsson i sitt föredrag om *Den revolutionära kvinnan*, fru Julie Arenholt och doktor Andrea Svedberg då de behandlade *Open Door* från internationell och svensk synpunkt.

Mötet kbjörjde, om man inte vetat det förut, att kvinnoörelsen var en ny djärv målsättning efter den korta paus som var nödvändig att övervinna illusionen att något väsentligt skett med rösträtterns genomförande. Den står nu inför ett andra skede, en större kamp för långt mera betydelsefulla mål. Det gäller nu den ekonomiska friheten eller rätten till val av arbete, och det gäller den personliga frigörelsen, hjärtats frigörelse från den manliga värderingen, från den sekulärda rollen i sexuallivet och samhällslivet.

Den nya fasen av kvinnoörelsen, kampen mot restriktioner omkring de kvinnliga industriarbetarna, har pågått länge. Ända sedan det blev klart att den internationella arbetarskyddsstadeföringen särskilt intresserade sig för arbetarförbud för kvinnor. Men först nyligen har den fått sin internationella organisation. De hembeförade trupperna samlas igen men icke under fälttropp: rösträtt för kvinnor mera, utan: upp med dörren! På middagsmötet var det ordföranden i Danmarks Open Door-organisation, fru Julie Arenholt, som lade fram rörelsens historia och principer, medan doktor Andrea Svedberg redogjorde för vilka restriktioner som påvåta särskilt svenska kvinnors rätt till arbete, restriktioner enligt lag och enligt oskrivna lagar i direkt kränkning av de skrivna. Att den brömda Mrs. Abbott, ordförande i Englands Open Door, var närvarande och deltog i diskussionen var väl ett tecken på hur betydelsefull de skandinaviska kvinnornas ställning räknas för att vara.

Man fick en stark känsla av att problemställningen börjar klarnas. Arbetarna måste skyddas mot missbruk och för hård slätning, men lagstiftningen skall rätta sig efter arbetets art och inte sammanlora kvinnorna i en särskild mass av minderåriga. Särsligt för kvinnor är icke föreliggande med deras rätt till lika lön, ty det handikappat dem, och icke tyrenig med deras ställning, som fullnyttiga medborgare. Bjuder man kvinnan tillräckligt ersättning, om hon blir hemma viss tid före och efter ett barns födelse, skall hon självvallet vilja detta, och ger man henne bra lön och goda arbetsvillkor blir detta till fördel för både henne och hennes familj.

Men om principerna äro klara, är kampen svår i alla fall, icke bara för Internationella arbetsbyråns hållning, den så kallade taran från Genève, utan därför att kvinnorna själva äro splittrade i denna fråga och därför att ett strikt tillämpande av principer i vissa ämnen kan betyda en, låt vara övergående, risk för vissa arbetarsgrupper, som man icke kan vara likgiltig för.

Dessutom måste man se i ögonen, som fru Arenholt också gjorde, att detta ställningstagande betyder att acceptera en förändring i kvinnans livsuppgift och hemus förhållande till hemmet. Hon måste inrätta sig efter det faktum att hemmet icke mera är det centrum och den arbetsuppgift som det varit. För att få göra ett fullt dagverke under hela livet måste kvinnorna ut och tillkämpa sig sin ställning på arbetsmarknaden. Att detta ofta måste ske under motstånd och oförstående från de manliga arbetskamrater, med vilka de ha annars så mycket strövan gemensamt, är en prövning men kan icke undås.

Förtärrinnan Hagar Otsson från Helsingfors kunde icke träna den som möjligen troa Open Door-föreläsaren vilja hålla fast vid att kvinnoörelsen kommer ut i sin kamp och gjort sig övertillgivet. Tidvarvets läsare komma att själva

Sigfrid Hansson;

Strejkbyteri och strejkbrytare.

II.

(Forts. fr. föregående s.r.)
I samma mån som fackföreningsrörelsen brett ut sig och de organiserade arbetarnas antal under förundan minskats, ha arbetsgivarna mer och mer insett det fönlösa i att försöka bekämpa fackföreningsrörelsen med hjälp av strejkbyteri. Det bör nu också till undantaget att allvariga försök göras i syfte att upprätthålla driften vid företag, där arbetsinställelse vidtagits. Arbetstägarna torde i allmänhet vid konfliktsituationen icke ens räkna med hos dem anställda oorganiserade arbetare. Det har tvärtom förekommit, att även oorganiserade utsläppts från arbete, då lockout tillgripits av arbetsgivareorganisationen.

Framförlott torde det vara förenat med stora svårigheter att uppbbringa fullgod arbetskraft i de fall, då det kräves en högre yrkeskicklighet. Yrkesstrejkbyterarna äger nämligen i regel icke en sådan, men han gör icke förty ansvarig på en lön, som ofta vida överstiger den, om vilken tvisten uppstått mellan de organiserade arbetarna och arbetsgivaren. Med andra ord, det

har visat sig vara en dålig affär stort sett för arbetsgivarna att sätta sin lit till strejkbyteriet, var till kommer att användandet av strejkbyteri måste förorsaka obelag av flera slag för arbetsgivaren.

Strejkbyteri i »samhällets» tjänst.

I en klass för sig befinner sig det strejkbyteri, som utövas av personer ur andra samhällsklasser. Arbetsklassen och som av politiska skäl eller andra beveksegrunder anses sig böra ställa sig till det s. k. samhälls tjänstgörande när arbetsinställelse förekomma vid s. k. samhällsviktiga företag. Man bör kunna se ut ifrån, att detta slags strejkbyteri i regel icke för snöd vinnarna skulle lagrpa i arbetskonflikterna. Vill man vara mycket villig kan man kanske t. o. m. hålla rätta, att icke alla mest föreståvare drags upprätthåll på den sociala krisklasskedjan. Så var månånda förhållandet i de del av de förargelseväckande figurer, som någon gång på 1890-talet uppträdde som renhållningsarbetare i Stockholm och med studentomröst på pacc-

ken och under det goda bürgerka-
kets jubel icke äens generade sig för att köra latrinkärorna utfrågorna mitt på ljusa dagen — dock naturligtvis utan minsta tanke på att viga hela sitt liv åt det samhällsviktiga renhållningsarbetet.

Till den kategorin får man väl också räkna dem, som sammanslutit sig under den pretentiösa benämningen *Samhälleshjälpen*, en förening som konstituerades för ett tiotal år sedan och — naturligtvis — förklarade sig vara socialistisk och vilja »omått medlemmar — män och kvinnor — ur alla samhällsklasser. Medlemmarna i denna förening, som ju då och då har låtit låta om sig, men icke skördat några större lagrar såsom samhällshjälpare, har uppdelats i två grupper: *passiva*, d. v. s. personer, som erlagga en avgift av 10 kronor pr år och icke behöva befatta sig med något mer eller mindre motståndande kropparbete och *aktiva*, d. v. s. avgiftsbärande personer, som äro villiga att utföra strejkbyteri.

Arbetsorganisationerna sörja själva för de samhällsviktiga arbetenas utförande.

Medan vi äro inne på frågan om de s. k. samhällsviktiga arbetsinställelsena det vara lämpligt att

erinna om, att fackföreningsfolket icke i onödan tillgreper strejk vid sådana företag, som kunna betraktas såsom livsnervor för samhället. Det förhåller sig nämligen så, att fackföreningsfolket självt utgör en stor del av samhället och ett ingripande i samhällsorganismen, som kan vålla allvarlig fara, måste följaktligen även i hög grad drabba arbetareklassen själv. Det har också blivit praxis att arbetarorganisationerna i samband med arbetsinställelse — icke blott strejker utan även lockout — bruka sörja för att icke onödiga skador vållas. Det är sålunda icke allsällsynt att organisationerna gör anbudandet för vissa grupper av arbetare även inom företaget, som icke kunna göra anspråk på att betraktas som samhällsviktiga i den bemärkelse varom här är fråga och på sitt sätt medverka till att s. k. skyddsarbeten kunna utföras. När t. ex. strejke eller lockout förekommer inom gruvindustrien, bruka organisationerna detachera arbetare vid pumpverken och i händelse av arbetsinställelse inom transportbranschen undantages ofta sådant arbete, som erfordras för tillförsett av oungångliga livsformodigheter o. s. v. Det är också bekant att i samband med arbetsinställelse vid jordbruket ha undantag gjorts beträffande skötseln av djuren, mjölkningsarbete o. s. v.

Någon särskild »samhälleshjälps-

är därför icke av nöden påkallad vid sådana tillfällen.

Företagarna måste bära sin del av ansvaret.

För övrigt har man att söka den tryggaste garantien mot s. k. samhällstjänst strejker i den goda viljan hos företagsägarna — de må vara s. k. privata arbetsgivare eller staten och kommunen — att i lönepolitik och annat hänsende lägga det så tillrätta för arbetarna, att dessa icke tvingas av omständigheternas egen makt att tillgripa strejk. En av dessa garantier ligger i det samförstånd och samarbete parterna emellan, för vilket det moderna organisationsväsendet onekigen ger uttryck. Samförståndet och samarbete kan vara mer eller mindre starkt utvecklat, och det tillkommer i lika hög grad på företagsägarna som på arbetareorganisationerna att sörja för att det när högsta möjliga utveckling. Framför allt på den arbetsmarknad, där vitala samhällsintressen dominera, borde arbetarnas krav på ett taktiskt medfytande, icke blott i fråga om de primära vilkoren utan även beträffande arbetstid överhuvudtaget, medgivas och möjliggöras.

Den industriella demokratiens betydelse ur arbetsfredens synpunkt bör naturligtvis icke överskattas,

Ida Norman = Skomagasin

Humlegårdsgatan 6 • Tel. 786 15

Rekommenderas

REPARATIONER UTFOKAS

REELA VAROR Vid uppvisandet av denna annons lämnas 5 % rabatt LÅGA PRISER

Få följa hela hennes argumentering för satsen att kvinnan måste vara revolutionär, därför att hennes frigörelse kan inte ske inom det gamla samhällets former, som vila helt och hållet på dogmen om det manliga herraväldet. Det skall bara sägas här, att hon i sitt föredrag, lysande som ett brandtill bör vara, sätte målet för kvinnan till att bli en mänsklig med egen frörelse, en själsvändig uppåttristessande, ej en följeslagare.

I sitt föredrag om Edith Södergran kom hon sedan att ge ett exempel på en kvinnoypst som har uppstått i resandens blod i ådrorna, även om inte den definitionen ger mer än en liten del av den mystiska personlighet som Edith Södergran var, vilken genom Hagas Olsson fick en gripande och oförgätlig tolkning under midsommarns sista föreläsningstimm.

Där finns ett samband mellan kvinnorelens nya målsättning och den akuta sammanlevnads kris som vi just nu är öron inne i, och som man också kan kalla den politiska situationen. Denna situation, skärskådad i föredrag på midsommarafroten om *De närliggna vaunakt*, har sin särmerke i en stark spänning mellan den tekniska civilisationsens fulländning, och en förskräckande primitivitet i de mänskliga relationerna. Människorna i allmänhet och folkledarna i synnerhet ha ett orkat lösa de problem som sammanlesnaden på jorden ständigt uppställer. De ha en bekvämlighet försatt med den gamla vanan att utveckla problemen med våld. Följden är att de tillåtit tekniken arbeta på en utveckling av våldsmiddeln. Förfärade och förbluffade finna vi nu plötsligt att

men det råder intet tvivel om att man med den skulle kunna nå mycket längre och komma till mycket bättre resultat än med hjälp av strejkbrytaregar och s. k. nödhjälporganisationer av föreningen Samhällets hjälpsyn. Här har tydligen det s. k. samhället, representant av statsmakterna, en viktig uppgift att tylla, som det hittills visat föga intresse för.

Strejkbrytarna bli otillständiga påtryckningsmedel i arbetsgivarnas tjänst.

Strejkbrytareproblemet kärna ligger emellertid inte i frågan om vilka åtgärder som böra vidtagas för att vidmakthålla samhälls livsfunktioner. Det är i varje fall icke den saken, som gjort detta problem särskilt aktuellt nu. Frågan gäller väl närmast strejkbrytandet på den s. k. privata arbetsmarknaden, å ena sidan arbetsgivarnas och deras organisationers uppfattning om detsamma, och å andra sidan fackföreningsrörelsens inställning. Det är kanske icke mycket att säga om, att arbetsgivare försöka använda sig av strejkbrytare i syfte att sätta fackföreningsrörelsen ur spel. Sådana försök äro ju livliga, som redan framhållits, dömda att misslyckas, så länge fackföreningsrörelsen har den stora utbredning den numera har.

ohanterliga och till sina verkningar överskådliga förstörelsemedel ligga i händerna på maktägande, som äga makten enligt ett system, vilket bygger på våld. En sådan måste på balans i utvecklingen måste bero på att ett grundtill blivit begånget någontans. Det är väl icke underligt om vi söka en av dessa orsaker i kvinnornas frånvaro, deras absoluta bortelminnerande från direkt inflytande på utvecklingen. Naturen måste ha menat ett samspel av krafter. Den kan aldrig ha drömt om att när tiden var inne att upptacka hemligheten hur man väcker den vilande energien till sin tjänst, människan ännu skulle vara så moraliskt svag och så ensidigt inriktad, att hon självfallet spände energien i tjänst hos undergångens makter. Det är därför kriser sådana som den nuva-

TIDSKRIFTEN

QUO VADIS?

MOTTO:
Individent problem — världens problem

Elsamhetskräcken

Tidsjukdom-Evighetskur

Vetenskaplig Kildrova

Jag tror ...

No. 3. Ärg. 4. Pris 65 öre.
Avspremumeration Nr. 6, 50.
Exp.: Skillingen & Stockholm. Tel.: B. 2705.

Då arbetsgivare trots detta ändå operera med strejkbrytare ligger här åsytas framförallt yrkesstrejkbytare — så förde ett ske mindre av omtanke om att få ett arbete utfört, än i avsikt att bland de strejkande åstadkomma en sinnestämning, som i sin tur kan göra dem mera villiga för en uppgeblire. I regel missräkna sig arbetsgivarna beträffande den effekten. De lyckas visserligen påverka sinnestämningen bland de strejkande, men icke i den riktningen att dessa bli mera benägna för en uppgörelse. I stället för ångsan över att strejken skall misslyckas på grund av strejkbrytare, åsträs bland de strejkande känslor, som lätt kunna utlösa sig i desperata åtgärder, vilka så långt ifrån kunna vara ägnade att påskynda en uppgörelse, tvärtom i hög grad försvåra en sådan. Sändandet av yrkesstrejkbytare till Halmland och Adalen var ett grovt misstag av arbetsgivareparten, försvårad icke — vilket man faktiskt har anledning att misstänka med anledning av de uttalanden som gjorts i Dagens Nyheter och av Svenska Arbetsgivareföreningens direktör Ivar Larson — nyttigt var att provocera fram handlingar från arbetarebeträknings sids, som skulle kunna geja anledning till myndigheternas ingripande och så sätt moraliskt deprimera arbetarna.

rande med skarpa motsatser mellan segrare och besegrade, mellan kapitalistiska och kommunistiska system, (år en så ödeligger och ond karaktär. Kvinnorna äro icke personligt engagerade varken i den tekniska utvecklingen eller det politiska systemet. Frågan är nu hur mycken inre frihet och fritt område de ha bevarat under ekonomiskt och sexuellt beroende. Ha de något att lägga som motiv till ensidigheten? Orka de tvinga till en omriktning av utvecklingen? Punkter de kunna samla sig kring finnas, nu närmast gäller det avröstningskonferensen nästa år.

Det var ganska betecknande för hur det blir på Medborgarskolan att vi efter skildringar av nöden i Tyskland och försäkelserna under arbetet på femårsplanen i Ryssland och efter upplagging av kvinnorelens nya djärva målsättning, skulle få följa en föredragshållare som systlade med problemet om människans kraft att över huvud sätta sig nya mål.

Rektor Hermelin talade om hur 5-å 10-årsplaner smidas, särskilt i

SVENSKA BILDER.

Fataburen, den tidstörst som Nordiska museet hittills utgivit, har från och med i år ändrats till en ställig årsbok, Nordiska museets och Skansens. Den volym som just nu kommit ut innehåller på omkring trehundra sidor, en omfattande och mycket vackert illustrerad översikt över de senaste forskningsresultatna på den svenska kulturhistoriens olika områden.

I ett tjugotal artiklar, författade av sådana specialister som professor Anders Lindblom, intendenten Sigurd Ersson, docenten Gerda Böttling och bibliotekarien Signe Lestjöfnärd, professor Sune Lindqvist, för att endast nämna några, skildras dels olika drag i den gamla hantverkaren, dels några av den gamla handverkare- och högständakulturens föreländare och märksmån under åskilda tider. Till denna historiska del ansluter sig även en aktuell överblick över Skansens och Nordiska museets verksamhet under förelöende år. Bl. a. en krönika om Skansens första landskapsdag i Jofel, Danstans dag. Detta är en sammanfattning som har sitt intresse också med hänsyn till framtiden.

Årsboken är ställgänglig i bokhandeln till ett pris av 5 kr.

Som det här ligger i samhälls intresse att förhindra.

Om sådana bevakelsesdrag ligga bakom strejkbrytet, ja, då måste det vara ett mycket viktigt samhällsintresse att förhindra strejkbrytare. Arbetsgivarepartens förändring i dylika fall innebära icke blott en fara ur samhällsordningens synpunkt, utan äro även otillständiga i betraktande av arbetsgivarepartens förhållande till arbetareorganisationerna. Ha de ständigt accepteras såsom legala och för övrigt ur såväl samhällsintresse som företags synpunkt nödvändiga organ för ett ordningligt samarbete mellan företagsledare och arbetare, då borde det naturligtvis icke gå förekomma, att arbetsgivareparten — lika litet som arbetareparten — använder sig av provokatoriska eller andra ofjoliga och för samarbetsföretas utveckling skadliga medel och metoder.

Deras bevändande är ett dråpslag mot vår arbetsrättsliga ordning.

Den synpunkten har tyvärr icke blivit beaktad i den offentliga diskussionen, men det kan vara skäl i att man åtminstone inom arbetsgivareorganisationerna och fackföreningsvärlden tager sig en grundläggande funderade över densamma. Om det därjämte förhåller sig så, att dos-

Amerika under det fascinerande exemplet av det ryska folket som varit det första i historien att planmässigt inkränta alla andliga och materiella krafter i arbetet för ett fixerat mål under en fixerad tid. Men i själva målets begränsning och fastsländande väl vissa kvantiteter ligga en risk.

Man börjar under tyngden av nuvarande depression skifta över till den uppfattningen, att det är de mänskliga behoven som skola vara utgångspunkten, i stället för att det hittills varit produktionen och vinsten på produktionen. Men vad skall man hitta på en gång i framtiden, då det gäller att sätta nya mål och finna nya behov? Ytterligare kvantiteter? När alla materiella behov äro fyllda, vad då? Progressiverna i Amerika ha gjort upp att Amerika en tio-årsplan vara stult mål är att alla skulle få 10,000 om året. Rektor Hermelin berättade om den villrådighet och tafathet som utmärkt progressiverna försök att tänka sig vidare på andra sidan detta mål. Vad vilja vi då? Kanske ledighet två dagar i veckan, så att vi kunna ägna oss åt att jaga och fiska, ro oss med camping eller med att snickra våra egna möbler?

I Sovjet, liksom världen över, är ännu de stora massornas standard låg och företaget att höja denna standard är ett jättarbeta. Frågan om ett därefter är icke aktuellt. Men likväl bör man ha blicken öppen för faran att under den hårda inriktningen på tyllandet av de materiella kraven, de källor torka ut, som vatten marken ur vilken människans behov spira.

Fogelstadsförbundets midsommarmöte år 1931 betecknade ett rekord till tiden, eftersom det varade fem dagar, och ett rekord med sitt deltagarantal av hundra. Aldrig har en stämna i Komemått kommun varit så tillfröjd förr.

Den här artiklen har blivit för lång för att ta upp plats med skildring av ramen för mötet. Men alla Fogelstadsförbunden känna ju ändå hur det är att samlas i en krets uppe på festsalen, de känna fartalet av dem som bruka tala från estraden, kän-

gott kaffe liksom god mat

kräver omstoftad tillredning. Det måste kokas rätt, men först och främst sammanas och rostas på det riktiga sättet.

Varje husmor, som druckit Kooperativas kaffe, prisar dess goda smak och berömmer samtidigt dess låga pris. Det är det allsvinst stora utrymme rakaffesorter och de utmärkta, direkta förbindelserna, som gör Kooperativas kaffe till någon ting för sig.

Det dricks också i hundradrattens hems, och dagen igen översåg alla flera till att njuta

kooperativas kaffe

na kamraternas glada ansikten, veta hur det känns i hjärtat då »Stark stiger sången» stämme upp eller: »Valnen Nordens alla hjärtan». De ha varit med om samlingarna i Stora huset, de ha varit med om de långa diskussionerna, i vita midsommarnätter och de långsamma, lite lättsjuffella morgnarna visa, innan deras program tar fött igen.

Chis Waagner

na yrkesstrejkbytare med arbetsgivarepartens — eventuell Svenska Arbetsgivareföreningens — goda minne, förses med mordvapen, då är gårdet uppgivet och fällt är öppet för allsöns onda makter hos den mänskliga naturen, vilken under inga omständigheter borde ta tolerans inom vår tids sociala organisationsväsende. Bevädningen av strejkbytare kan då till konsekvens, att strejkande försä sig med samma våldsmedel, vad och tjänar det då till att försöka bygga upp en arbetarrättslig ordning på grundval av ett förhandlingsväsende, förklarar i organisationer av det slag, som vi för närvarande förlöga övra.

Strejkbyteriets omäntning och behandling inför Landsorganisationen.

Dessa reflektioner kunna lätt geja anledning att antaga, att strejkbyteriet spelar en större roll på den svenska arbetsmarknaden än vad det faktiskt gör. Det är kanske därför lämpligt att erinra om, att man inom fackföreningsvärlden under vanliga förhållanden — alltså bortsett från den på grund av hänseelserna i Adalen för tillfället utprädda sinnestämningen — icke tillmåtar strejkbyteriet någon större betydelse. Kommuniteria vilja emellertid gärna utnyttja strejkbyteriet i syfte att jaga upp stämningen bland arbetar-

na, för att göra dem mera mottagliga för tanken på vad man kallar en revolutionär fackföreningspolitik och ett accepterande av våldet i den sociala och politiska kampen.

Till Landsorganisationens kongress 1926 hade strejkbytarefrågan förolänt några motioner, inspirerade av kommunisterna och av allt att döma även författade i det kommunistiska högkvarteret i Stockholm. I dessa motioner yrkades bland annat, att Landsorganisationen skulle upprätta ett centralt strejkbytarebakterie i syfte att möjliggöra en bättre kontroll i fråga om strejkbyteriet. Med anledning av dessa motioner företogs en enquete bland de till Landsorganisationen anslutna förbunden, vilka anmodas att bl. a. lämna uppgifter om hur stort antal strejkbytare, som hade uppträtt inom deras verksamhetsområde under de senaste åren.

De flesta av förbunden ansågo sig icke kunna lämna exakta uppgifter och utredningen kan ju därför icke tillräckligt nägor större värde. Icke mindre än femton förbund, därav de största, nödgades lämna frågan obesvarad. Resultatet av utredningen blev att man beräknade antalet personer, som hade gjort sig skyldiga till strejkbyteriet och icke ordnat till mellanhand med organisationen, till omkring 6,000 inom Landsorganisationens verksamhetsområde vid

DEN UPPRORISKA KVINNAN.

(Forts. fr. sid. 1)

Klasskampen och könskampen — det är två maktfaktorer, som det nuvarande samhällssystemet, vilket är uppbyggt på de privilegierades rätt — den privilegierade klassens och det privilegierade könets rätt — skall ha svårt att undertrycka. Sådana oroshärdar kan helt enkelt inte avvecklas med behållande av de gamla systemet — de griper för djupt in i dess känsligaste nervtråd. Vilka skeden och utvecklingsstadier vi har att genomleva innan ett nytt hållbart samhällssystem utkristaliseras sig, det kan ingen förutsäga — de våldsamma eruptionerna och de omärkliga långsamma evolutionerna kommer antagligen att gripa in i varandra, såsom de alltid har gjort — men ett förefaller att vara visat: den oss förestående utvecklingen måste gå över klasskampen och könskampens barrikader.

Kvinnoförkätat i dess extremaste former håller ysserlingen på ett utfallmått. Sådana hysteriska utfallmått »skynna» som t. ex. Strindbergs finner man inte i våra dagars litteratur. Men att kvinnligt intelligens ännu under detta århundrade stillafigande svall sådana invektiv som Strindbergs eller låt oss säga Weiningers, är häpnadsväckande. Weininger skrev de bevingade orden: »Aven den lägst såendes mannen står öndligt kvinnligt högre än den högst sående kvinnan.» Man skulle tomt åt denna sats präglats av någon fanatisk medeltida munk. Men den har nedskrivits under detta århundrade av en av den moderna tidens genialaste filosofer. Det ger en något att tänka på.

Det är först i dessa yttersta drag kvinnorna lärt sig att resager på det enda rätta sättet för dylika yttringar — d. v. s. vetenskapligt. Hittills har de vänt sig träffade av dem. Även om de varit upprörd, äro det de insett orättvisan och överdriften, har de känt sig träffade. De har inte

kunnat konstnärn låta pilen studsas tillbaka mot den som avsåg den. Denna konst har kvinnan antligen lärt av den nya psykologien. När den psykologiskt skolade kvinnan nu läser sådana författare som Strindberg eller Weininger, rodnar hon inte av harm inför deras häskhet mot kvinnan, deras hysteriska behov att förmedla henne, hon frågar sig lugnt, sakligt, vetenskapligt: Vilket mindervärdighetskomplex döljer sig bakom detta sjukliga behov att nedsetta motparten? Det står utan vidare klar för henne, att den man, som är häsktast mot kvinnan, även är svagast som man. Genom att hoppa invektiv på invektiv över den sexuella motparten, söker han dölja sin egen svaghet — en hemlig, med alla medel dolt mindervärdighetskänsla. Genom att nedsetta kvinnan, ger mannen sin egen manliga potens det sämsta tänkbara trycket. Kvinnliga författare av rang har aldrig använt sig av den billiga triumfen till föröjljiga och förnedrande mot manliga könet — churu materialingulanda skulle ha saknats. Det är ett tecken på överlägsenhet, desto mera anmärkningsvärt, då man betänkar, att hela vår kultur gått till på ett otillslagsmässigt sätt.

Antagandet, att mannen skulle bestrivas av sexuella mindervärdighetskomplex, möts säkert med misstro av de flesta kvinnor. »Stark är hos dem känslan av mannens överlägsenhet i alla stycken, så stark känslan av egen underlägsenhet, Hela vår kultur, ja, själva språket går ju på att suggera kvinnan i sin uttalande riktning. »Manligt» betyder självfallet något starkt och firt och suveränt, kvinnligt betyder svagt, eftert. underlägsen. Qvad är naturligtvis en man, liksom hans ställhållare på jorden, från päven ända ned till den lägsta ämbetsmannen? Begreppet »manligt» har blivit det primära, »kvinnligt» det sekundära

tiden omedelbart innan kongressen sammanträdde, alltså 1926. Då ågde de till landsorganisationen anslutna förbundet tillman icke mindre än 414,800 medlemmar. Procentuell i förhållande till antalet fackföreningsmedlemmar och framförallt i förhållande till hela antalet arbetare var alltså strejkbyrjans genskapa lägt.

Menningarna voro delade om önsk-värheten och nödvändigheten av ett strejkbyrjeregister och framförallt gjordes gällande, att förordet av ett sådant skulle bli förenat med så stora svårigheter och draga så stora kostnader, att det icke kunde anses lönsamt. Kongressen avsåg därför ifrågasvarande motioner och nöjde sig med att göra ett allmänt hållet uttalande. Detta erhöi följande lydelse:

Fram för solidaritet!

»Fackföreningsrörelsens styrka vilar på arbetarnas solidaritet. Solidaritetskänslan måste därför alltid hållas levande och fördjupas till att vara ett tecken för en frivilligt vunnin och inneköande upplåtning om behövt av samarbete och trohet mot av fackföreningsrörelsen förtädda be-värit och uppdragna riktlinjer. Där- för kräves ett ständigt pågående ågt- tations- och upplysningsarbete för att få alla arbetare till medlemmar

fackföreningsgrupper och för att bland andra samhällsorgan vinna förtroelse för arbetarnas strävan och organisatoriska uppträdande. Härigenom erhålles den allmänna utbredning och uppskattning av solidaritetens betydelse, som kräves för att solidaritetsbrott skola mötas med det allmänt föräkt, att ingen vill utsätta sig därfor. Ett starkare värt mot faran av strejkbyrjeriet kan arbetarklassen ej förskaffa sig och därför gäller det att spänna krafterna för fortsatt, aldrig slappande arbete för utvärde av fackorganisationernas ställning och fördjupande av förstäl- lsen för solidaritetens betydelse.»

Då Landsorganisationens kongress nu inom kort återigen sammanträdde föreligga inga motioner, som direkt syfta på strejkbyrjeriet. Man turde kunna gå ut ifrån att den upplåtning som kongressen gav uttryck åt i det nu anförda uttalandet, är förhållande inom fackförenings-världen. Där räknar man som sagt framför allt med möjligheten att medelst ett fortsatt planmässigt och medvetet agitations- och upplysningsarbete komma tillrätta med dessa förhållanden, och de metoder, som använts i Halmstad och Adalen, kunna därför icke anses såsom den svenska fackföreningsrörelsens.

(Slut).

Signifrid Hansson.

— supplementet. Att kvinnligt väsen, kvinnligt personlighet, kvinnligt arbete, kvinnligt kultur skulle ha något värde i sig själv — det har t. o. m. fördomsträa andar mycket svårt att föreställa sig. Det kvinnliga be- traktnas i bästa fall som ett tillskott till det manliga, dess värde bedömes endast och allena till förhållande till det manliga. Att vara kvinna betyd- der fortfarande, all kvinnooemancipation till trots, att på ett behagligt sätt komplettera mannen. Att vara arbetare betydde också för något decennium sedan att på ett behag- ligt sätt komplettera borgaren! På intet enda område, varken politiskt, socialt eller erotisk, har kvinnan tills dato förmått hävda sig själv. Det är inte att föröfva sig över att hon under sådana omständigheter bibringas den uppfattningen att hon på grund av »sitt kön är mannen underlägsen.

Den nya vetenskapliga kvinnorrorelsen håller som bäst på att så grundligt som möjligt skingra denna vanföreställning. Ett av sina bästa stöd har den i den moderna sexualvetenskapen, vilken, även då den föredräs av män, oförbehåll- samt tillerkänner kvinnan en själv- ständigt, skapande sexualroll. För denna sexualvetenskap är kvinnan inte längre till enbart för mannens skull. Hon tillerkänns rätten att leva ett eget liv. Hennes värde som könsvärdelse uppskattas inte utslata- dert och hennes förmåga att tillfredsställa mannens sexuella behov.

Det har gått upp för vetenskapsmän- nen, att även det kvinnliga könet har ett egenvärde, att också kvinnan kan uppställa krav på tillfredsställelse och att mannen som könsvärdelse kan värderas efter hans förmåga att tillfredsställa kvinnan. Klarast framträder denna insikt dock, som naturligt är, hos de kvinnliga sexualforskarna. Många fram- ständiga kvinnliga forskare har på detta område utfört ett banbrytande arbete. Jag skall här endast dröja vid en av dem, fru Sofie Lazarusfeldt, som i sitt senaste verk, »Wie die Frau den Mann erlebt, på ett vederhäftigt och fängslande sätt belys- var frågan. Fru Lazarusfeldt har ut- fört ett betydelsefullt arbete på den sexuella upplysningsområde. Hon är en av initiativtagarna till den form av sexuell upplysningsverksam- het som tyskarna kallar Eheberating — rådgivning för äktenskapsliga och andra livsfrågor. Under denna sin verksamhet har hon samlat ett oöver- derligt forskningsmaterial. Män och kvinnor av alla åldrar och alla samhällsklasser har, dels skriftligen, dels personligen, vänt sig till dessa insittut, framlagt sin nöd och begärt råd och hjälp. Det har visat sig, att

Granatladan.

II

Härom äro berättade jag min barn- domstrakt.

Den stora kanonverkstaden länns kvar och den stora granatladan. I krafstationen var en ex maskinist, den gamle var lägnens död.

»Obörjiga äga ej tillträde» stod det på som fört på porten.

Nu som står var det engelska lärlingar på riketoret och nu som står var det en engelsk lärling som fick följa den främmande genom fabriksområdet.

Måcket hade skett i världen sen 1905, sen haredoms vaknätter. Sen 1905, sen Ditylins, sen rysk-japanska kriget. Verks- stadsen arbetare var idel unga folk med något visst resignerat i ögonen. Med en smula förakt i blicken betraktade de fruntimmer som drev omkring i verkstaden och litade och gjorde sig vilket och naturligtvis lugt begrep. Kanske en krigs- lunda. Fascist hörd jag en mumla. Inne i snickarverkstaden rådde jag en gammal töjd man, som jag kände igen. Han hade i sin ungdom arbetat vid masugnarne, ett arbete som för alltid krökt hans rygg dubbel. Hans skägg var vitt men såg både igen honom ändå, ty hans rygg var höjd redan på sin tid.

Jag hälsade och sade: »minns ni natt- jaktens äska, som gick lös bland och drog kontrollerat, det är jag.»

Och han mindes mig mycket väl.

Jag sade bland annat: »Att man fort- sätter med den här kanonindustrien efter något så förlärligt som världskriget.»

De båda gamla sågo på min ciceron och tegu.

»Det är svåra tider» sade en av dem omönder.

»Ja, men det är merdyrtyg, man mör- dar folk med kanonerna, om jag vare som ni skulle jag göra kanonerna söndliga att skjuta med.»

»Ja, vi har nog hört det, det har hällits föredrag och skrivits i tidningarna om sabotage, men det är omöjligt. Har man en gång lärt sig göra ett godt arbete kan man inte luska. Det är omöjligt, inte kan vi gamla smeder det åtminstone. Vi gåt ett ordentligt arbete, vi kan inte annat. En gång svarade jag ett lärostycke och spöken höll ihop hela elva meter, den hänger inne på kontoret as. (Jag minnes mycket väl den långa stolmen, den hängde på ritkontoret på min lid också).

Arbetet kan vi inte luska med, men något lärde sig kanonerna som tillslut här vi in- och utgår bryr sig arbetarne om provskjutningarna av de nya kanonerna. När jag som pojke arbetade på skepp- varvet, minns jag på min ar se huse för att se skoppet på av stapeln, men en färdig kanon, om aldrig så välgjord, är ingen fört med, vi vet ju alla vad den skall vara till.»

»Phase we art still going on, samtliga förlojunda med work?» såg den unge lärlingen, som tydligen förstär en hel del svenska och ser oroligt på mig.

Jag säger då till de gamle och går därifrån.

Jag får ej berättad granatladan eller någon annan avdelning mer.

Min vägvisare för mig direkt till porten. Kanonbräkt är numera i tillväxt, det är snart stadsartförligen. Jag vandrade omkring på nya zator, såg fina hus där i min barndom var skog och moras.

Det händer mycket på ihugu är.

Jag gick den kända vägen till provskjut- ningsområdet. Den gamla kanonen stod kvar. Rostig och förkomnen stod den där bland blommor och blad och såg grotesk ut. Många bataljer utkämpades i min barndom fring den kanonen. Iständ var den brandstaden som vi sålde av i full karriär på. Iständ »provet» vi den och de dagarna sålde brukshandeln mycket knallpulver.

Ingen visade varför den stod där. Den hade stått där så länge de alla sagat- læst: mused.

Numera lade inga barn omkring ka- nonen. Gräset var högt och majnyck-

personer, som inte för sitt liv skulle förtro sig ens till sina närmaste, blot- tna sin inimitaste hemlighet för institutens sakkunniga.

Forts. i nästa nr.

I detta nummer av TIDEVARVET börjar införandet av

Hager Olssons

artikel om

Den upproriska kvinnan

Den som vill läsa försittningen och följa dess effekt på omvärlden bör prenumerera på TIDEVARVET

PRIS för kvartal kr. 1.50 för halvår kr. 3.—

Prenumerera på posten eller insänd avgifven på postgironkonto 1544

TIDEVARVETS EXPEDITION

Slussplan 1-3 - STOCKHOLM

lärne stod eplockade runt om, förläga ett

Jag stod länge och såg på kanonen. Och jag tänkte: det är synd om materien. Det är hårt att dragas upp för jordens skakt och formas till något så öllkt illt (förutligt) som en kanon.

En gammal rostig kanon som står bland blommor och grönt gräs och är ett ångtving ingenting. Eller en ny blank kanon som sänder iväg en dödande gränst. Blank kanon som provskjutes och be- linnes vara lämpliga för sitt ändamål. Det är synd om materien. Jag tänkte på verkstadsen alla viliga små och stora maskiner. Oförturtt snurrade hjulen såg och nått. De stora generörens viliga hyl slunger sina slinger upp och dag. Maskinerna, dessa min barndoms spill- skap i hjälnetter, syntes mig på sina idel brälar. Utstyrt till mig så potent. Id- nyttjande att svara löfliga förtelae, av- sedda att mördra folk med.

Jag tänkte på männen vid maskinerna, vilkas arbetsgläde var grusad av medvetandet om ändamålet med de tillver- kade. »Det är synd om materien» viskade jag när jag gick från provskjutnings- platsen, och jag tyckte majnyckfarne med ena fröns nickade bifall.

Mycketlärne hade säkert en annan nästare till sitt uphov än det rostiga kanonen. Eller de glänsande släp- porna i granatladan. En nästare som lte är intresserad i börnörfeningar och högtjuskäbbare.

Men kanonindustrien går bättre än någonsin.

Kanonbräkt har gått framåt, där taams många nya hus och en fin gata.

Ma.

TIDEVARVET

REDAKTION: Telefon N. 4842. Mottagningslöd 10-12.

EXPEDITION: Telefon 15243. Kontorslöd 10-12 i. m. 1-4 e. m. Postgiro 1544.

PRENUMERATIONSPRIS: För helår kr. 6.—, halvår kr. 3.—, kvartal kr. 1.50. Lösnummer 3 öre.

ANNONSPRIS: text 23 öre per millimeter.

Stockholm 1951 Zetterlund & Theodoris Boktryckeri A-B

gör pengarna dryga — köp kooperativt